

Сергій ПЕКАРСЬКИЙ,
*доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності
та інформаційної безпеки факультету № 3
Донецького державного університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент*

ОСВІТНІ ТА ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ДЛЯ ПІДРОЗДІЛІВ КРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Функціонування в умовах правового режиму воєнного стану державного механізму ставить вичерпні вимоги до сил безпеки та оборони України, діяльність яких регламентована положеннями чинного Закону України «Про національну безпеку» від 21 червня 2018 року № 2469-VIII [1]. Дана аксіома безпосередньо впливає на систему освітніх та практичних засад підготовки поліцейських для підрозділів кримінальної поліції. Відповідно до положень Закону України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 року № 580-VIII професійне навчання поліцейських складається з: первинної професійної підготовки, підготовки у вищих навчальних закладах із специфічними умовами навчання, післядипломної освіти та службової підготовки [2, ст. 72].

У попередньому дослідженні автором [3], з метою виробки єдиного підходу з підготовки з підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції Національної поліції України, були розроблені пропозиції, а саме:

1. З урахуванням законодавчого та нормативно-правового забезпечення, практичного досвіду діяльності підрозділів кримінальної поліції в умовах правового режиму воєнного стану розробити Типову освітньо-професійну програму «Правоохоронна діяльність (поліцейські)» першого бакалаврського рівня вищої освіти за спеціальністю 262 «Правоохоронна діяльність» за спеціалізацією «кримінальна поліція» де визначити: обов'язкові компоненти, вибіркові компоненти, послідовність вивчення освітніх компонентів в структурно-логічній схемі ОПП;

2. Атестаційні экзамени проводити з урахуванням циклу дисциплін оперативно-розшукової діяльності, які передбачають оволодіння теоретичними

знаннями та практичними уміннями та навичками роботи з матеріальними носіями секретної чи службової інформації;

3. З урахуванням військової складової в освітньо-професійній програмі за спеціалізацією «кримінальна поліція» передбачити освітні компоненти «Основи топографії для працівників правоохоронних органів» та «Військово-інженерна підготовка»;

4. В освітньому компоненті «Спеціальна фізична підготовка» передбачити доцільність оволодіння військово-прикладними видами спорту;

5. Для циклу практично-орієнтованих дисциплін передбачити обов'язковість проведення поліцейських квестів з використанням симулятивних засобів навчання [3, ст. 141].

На тепер, реалізація освітніх засад безпосередньо пов'язана з практичною готовністю до виконання правоохоронної функції працівниками кримінальної поліції. Документування очевидних, неочевидних, латентних злочинів має свою специфіку в конкретному та індивідуалізованому факті кримінально-карної дії та поєднується з розвитком інформаційно-комунікаційних технологій та цифровою трансформацією суспільних відносин. При цьому інформаційно-комунікаційні технології та цифрова трансформація відобразилася і на стані злочинності. Прикладом цього є вчинення злочинів, пов'язаних з незаконним обігом наркотиків, зброї, торгівлею людьми, злочинами у сфері моральності тощо. Найактуальнішою постало питання запобігання втягнення представниками країни-агресора українських дітей у вчинення терористичних актів. Зазначені процеси накладають відбиток на стан злочинності, види злочинів, а також на організацію та тактику діяльності територіальних та міжрегіональних підрозділів кримінальної поліції щодо їх розкриття.

На нашу думку, наявність у поліцейського лише теоретичних знань не забезпечить здійснення ним ефективних заходів щодо виконання завдань оперативно-розшукової діяльності, які визначені Законом України «Про оперативно-розшукову діяльність» від 18 лютого 1992 року № 2135-XII [4]. Відповідно участь практичних працівників поліції в освітньому процесу,

організація та проведення симуляційних вправ, поліцейських квестів, командно-штабних навчань повинно забезпечити формування освітнього середовища приближеного до умов стресових ситуацій, пов'язаних з вчиненням злочинів чи професійного ризику в діяльності оперуповноваженого кримінальної поліції на території обслуговування чи за лінією роботи.

І тому зазначаємо дефініцію, згідно якої освітні та практичні засади підготовки поліцейських для підрозділів кримінальної поліції повинні відповідати вимогам сучасності. Зокрема, на тепер, серед науковців та практиків, розгорнута дискусія щодо реформування діяльності суб'єктів оперативно-розшукової діяльності в кримінальну розвідку [5]. Окрім того, доцільність впровадження інституту детективів у діяльність органів досудового розслідування як частини органів правопорядку, поетапна цифрова трансформація органів правопорядку та прокуратури на основі інструментів стратегічного менеджменту, які відповідають найкращим практикам ЄС тощо закріплені як напрями реформування органів правопорядку Комплексним стратегічним планом реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023-2027 роки, який схвалений Указом Президента України від 11 травня 2023 року № 273/2023 [6]. Не залишається поза увагою і базова загальновійськова підготовка громадян та поліцейських, Порядок проведення якої затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 21 червня 2024 р. № 734 [7]. Впровадження таких напрямків відображається на доцільності оволодіння відповідними освітніми компонентами.

Наведене вище дозволяє нам констатувати те, що освітні та практичні засади підготовки поліцейських для підрозділів кримінальної поліції в закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання, з метою набуття ними спеціальних навичок, необхідних для виконання службових повноважень, передбачають зобов'язання пройти ними первинну професійну підготовку та базову загальновійськову підготовку, поєднану з підготовкою за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти за відповідною освітньою професійною програмою, затвердженою Міністерством внутрішніх справ України та

Міністерством освіти України. Ці актуальні питання потребують дискусійного обговорення з метою шляхів реалізації.

Список використаних джерел

1. Про національну безпеку: Закону України від 21.04.2018 р. № 2469-VIII. Дата оновлення: 09.08.2024. Вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>.
2. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII. Дата оновлення: 16.08.2024. Вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>.
3. Пекарський С. П. Практичні аспекти фахової підготовки поліцейських для підрозділів кримінальної поліції. Підготовка правоохоронців в системі МВС України в умовах воєнного стану : зб. наук. пр. / МВС України ; Нац. акад. правових наук України ; Харків. нац. ун-т внутр. справ, каф. тактич. та спец.-фіз. підгот. ф-ту № 3. Харків : ХНУВС, 2024. С. 239–242.
4. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 р. № 2135-XII. Дата оновлення: 09.08.2024. Вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text>.
5. Албул С. В. Досвід країн Балтії у становленні кримінальної розвідки (на прикладі Литовської республіки). Південноукраїнський правничий часопис. 2026. № 1. С. 11–14.
6. Комплексний стратегічний план реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023-2027 роки: схвал. Указом Президента України від 11.05.2023 р. № 273/2023. Вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/273/2023#Text>.
7. Порядок проведення базової загальновійськової підготовки громадян України, які здобувають вищу освіту, та поліцейських: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 21.06.2024 р. № 734. Вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/734-2024-n#Text>.

Аліна ПЕРЕГІН,

науковий співробітник відділу організації науково-дослідної діяльності науково-інноваційного центру Національного університету цивільного захисту України, доктор філософії

РОЛЬ НАУКОВИХ ГУРТКІВ У ЗДОБУТТІ ПРАКТИЧНИХ ЗНАТЬ МАЙБУТНІМИ ФАХІВЦЯМИ ДЛЯ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ

Наукова діяльність є невід'ємною складовою освітнього процесу у вищих навчальних закладах. Сучасні виклики у сфері безпеки та оборони потребують високого рівня наукової та практичної підготовки, відповідно і фахівців, здатних до критичного аналізу, дослідження та інновацій.